

Vlieland – duurzaam verwarmen

Gemeente Vlieland staat aan de start van het proces om alle woningen op het eiland duurzaam te verwarmen. Zij vindt het belangrijk de wensen, voorkeuren en zorgen van inwoners mee te nemen in de strategievorming. Citisens helpt de gemeente om haar inwoners vanaf het begin mee te nemen in het proces door naar hun mening over duurzame woningen te vragen.

---

70 respondenten willen graag op de hoogte gehouden worden

Datum
1 juni 2021

Respondenten
98

In opdracht van
Gemeente Vlieland

In deze rapportage

INHOUDSOPGAVE

Aanleiding onderzoek	3
Belangrijkste resultaten	5
1) Belang van duurzaamheid blijkt uit houding en gedrag.....	5
2) Verduurzaming op Vlieland: samen investeren en aan de slag	5
3) Betrokkenheid bij het vervolg is groot	5
Uitkomsten van het onderzoek	6
Gedrag – duurzame maatregelen	8
Houding – duurzaamheid & duurzaam verwarmen.....	11
Betrokkenheid bij vervolg	16
Onderzoeksverantwoording	18

Aanleiding onderzoek

HOOFDSTUK 1

Gemeente Vlieland staat voor de ambitie om woningen aardgasvrij te maken. Op termijn worden alle woningen op het eiland op een duurzame manier verwarmd. De gemeente staat aan het begin van deze opgave. Inwoners spelen een cruciale rol om dit op een verantwoorde manier aan te pakken. Vlieland wil graag de voorkeuren, wensen en zorgen van inwoners meenemen in haar strategie om te verduurzamen.

Zorgvuldig onderzoek

Om inwoners direct vanaf het begin mee te nemen, is Citisens gevraagd om de mening van de eilandbewoners te verkennen over het duurzaam verwarmen van hun woning. Wij deden op twee manieren onderzoek. Allereerst analyseerden wij big data aan de hand van onze betrokkenheidsprofielen. Dit leidde tot een eerste beeld van de typen inwoners van Vlieland, weergegeven in een separaat opgeleverde betrokkenheidsanalyse. Op Vlieland wonen veel Gevestigde Beïnvloeders (34%) en Zelfbewuste Aanpakkers (30%). Kleinere groepen zijn Honkvaste Buurtbewoners (20%) en Eigengereide Digitalen (11%). De betrokkenheidsprofielen zijn gebruikt bij het vormgeven van de campagne waarmee inwoners op het onderzoek werden gewezen.

Daarnaast is een digitale vragenlijst uitgezet onder de inwoners van Vlieland. Het gaat om een eerste verkenning: Welke duurzame maatregelen hebben inwoners al genomen? En hoe denken zij over duurzaamheid in het algemeen? Daarnaast is gekeken naar de houding van de inwoners van Vlieland ten opzichte van aardgasvrij wonen. Wat vinden zij van deze landelijke doelstelling en maken zij zich zorgen over wat de plannen voor hen betekenen? Tot slot is ook gekeken naar de rol van de gemeente. Hoe moet de gemeente zich opstellen in deze opgave en in welke mate willen inwoners betrokken worden bij het proces?

De vragenlijst voor dit onderzoek is opgesteld met input van de gemeenten Terschelling, Schiermonnikoog en Vlieland en adviesbureau Ekwadraat. Van 11 tot en met 26 mei konden de inwoners van Vlieland de vragenlijst invullen. De vragenlijst is onder de aandacht gebracht via de volgende kanalen:

- Huis-aan-huis ansichtkaart voor alle huishoudens
- Papieren enquête voor minder digitaal vaardige inwoners bij de publieksbalie
- Kanalen van de gemeente

Door middel van verschillende verificatiemethoden is achteraf gecontroleerd dat deelnemers werkelijk woonachtig zijn op Vlieland. Ook zijn dubbele deelnemers uit de resultaten gefilterd en zijn controles uitgevoerd om eventueel misbruik van de vragenlijst te achterhalen.

Het totale aantal deelnemers aan het onderzoek is 98 (9% van de totale gemeente). Vanwege het beperkte aantal deelnemers worden alleen absolute aantallen getoond per vraag, en geen percentages. Daarnaast zijn de resultaten indicatief, en kunnen deze niet op de hele bevolking van het eiland worden geprojecteerd. Per vraag kunnen verschillende aantallen deelnemers worden genoemd. Door routing in de vragenlijst is niet elke vraag aan iedere respondent voorgelegd. De weergegeven percentages tellen niet altijd op tot precies 100% vanwege afronding.

Belangrijkste resultaten

HOOFDSTUK 2

1) Belang van duurzaamheid blijkt uit houding en gedrag

Deelnemers uit Vlieland zijn al bezig met het verduurzamen van hun woning. De meeste deelnemers met een koopwoning en bijna de helft van de deelnemers met een huurwoning, hebben tenminste één aanpassing gedaan aan de woning om deze duurzamer te maken. Vooral deelnemers met een koopwoning bleken al meerdere duurzame maatregelen te hebben genomen. Ook zijn zij vaker van plan nog meer maatregelen te nemen. Tevens zien we in de houding van de deelnemers terug dat duurzaamheid van belang is. De deelnemers vinden het belangrijk om duurzame keuzes te maken in het dagelijks leven en maken zich zorgen over de verandering van het klimaat.

2) Verduurzaming op Vlieland: samen investeren en aan de slag

Deelnemers geven aan dat zij het verduurzamen van de woningen op Vlieland een gedeelde verantwoordelijkheid vinden: de meerderheid geeft aan dat zowel gemeente als inwoners aan de slag moeten. Daarbij zien we een kleine meerderheid die eerder naar de inwoner wijst dan de gemeente. Inwoners zijn daarnaast bereid zelf een financiële bijdrage te leveren aan het verduurzamen van de omgeving. Ook hieruit blijkt hun betrokkenheid. Zij zien dan ook graag dat Vlieland gelijk loopt of zelfs voorop gaat lopen bij het verduurzamen, vergeleken met andere gemeenten. De projecten die op Vlieland al lopen rondom verduurzaming, zijn bij veel deelnemers bekend.

3) Betrokkenheid bij het vervolg is groot

Dat het thema duurzaamheid leeft onder de deelnemers aan het onderzoek blijkt ook bij de afsluitende vragen. Een groot gedeelte van de deelnemers wil graag op de hoogte blijven, bijvoorbeeld via de nieuwsbrief van de gemeente of een digitale bijeenkomst. Daarnaast geeft een kwart van de deelnemers aan dat zij ook in de toekomst willen meepraten over duurzaamheid op Vlieland. Dat doen zij het liefst via een fysieke of digitale bijeenkomst. Het is dan ook geen verrassing dat aan het eind van het onderzoek maar liefst 39 deelnemers aangeven een uitnodiging te willen ontvangen voor het Eilandcafé dat binnenkort wordt georganiseerd.

Uitkomsten van het onderzoek

HOOFDSTUK 3

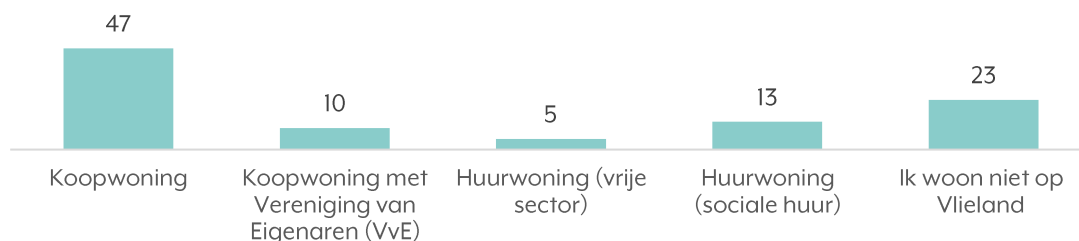
In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd in vier paragrafen. Eerst wordt een overzicht gegeven van de maatregelen die deelnemers hebben genomen om de eigen woning te verduurzamen. De tweede paragraaf staat in teken van de houding van de eilandbewoners ten opzichte van duurzaamheid en duurzaam verwarmen. Daarnaast staan we stil bij de bekendheid van duurzame initiatieven op Vlieland. Vervolgens kijken we naar de betrokkenheid van inwoners bij dit onderwerp. Tot slot volgen de achtergrondkenmerken van de deelnemers zodat de resultaten in perspectief geplaatst kunnen worden.

Woningtype deelnemers

Voordat we kijken naar het gedrag van de inwoners van Vlieland, wordt het profiel van de deelnemers geschetst. De meeste deelnemers hebben een koopwoning op Vlieland. Van de deelnemers heeft bijna de helft (ook) een vakantiewoning op het eiland. 23 deelnemers hebben hier alleen een vakantiewoning maar wonen zelf niet op het eiland.

De meeste deelnemers wonen in een woning die met een cv-ketel wordt verwarmd, en koken thuis op gas. Een kleine groep van 18 deelnemers geeft aan dat hun woning op een andere manier wordt verwarmd.

In wat voor soort woning woont u? (n=98) enkele keuze.

In wat voor soort woning woont u? (n=98) enkele keuze	n
Koopwoning	47
Koopwoning met Vereniging van Eigenaren (VvE)	10
Huurwoning (vrije sector)	5
Huurwoning (sociale huur)	13
Ik woon niet op Vlieland	23

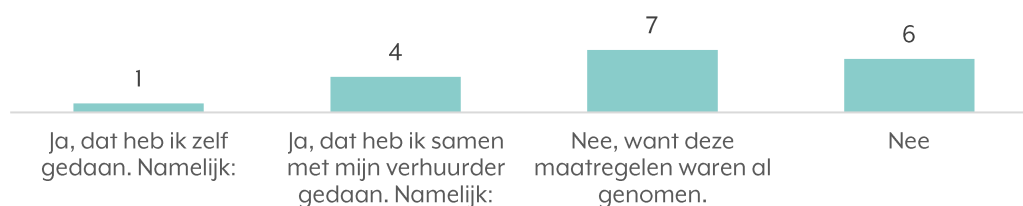
Gedrag – duurzame maatregelen

In deze paragraaf kijken we naar de maatregelen die inwoners hebben genomen om hun woning duurzamer te maken. We starten met de deelnemers die een huurwoning hebben, waarna we verder gaan met de deelnemers met een koopwoning.

Huurwoningen

Een hele kleine groep deelnemers is woonachtig in een huurwoning (18). Van deze deelnemers geven 5 aan dat zij duurzame maatregelen hebben genomen, al dan niet samen met de verhuurder. Voor 6 deelnemers geldt dat zij geen maatregelen hebben genomen en 7 deelnemers geven aan dat de maatregelen al genomen waren. Aan deze twee laatste groepen is gevraagd of zij meer duurzame maatregelen zouden willen nemen. Op 1 deelnemer na vinden zij allemaal dat dit (ook) een taak van de verhuurder is. Zij zouden eventuele extra maatregelen alleen samen op willen pakken (5) of dit volledig bij de verhuurder willen laten (5).

Heeft u duurzame maatregelen genomen? (n=18) enkele keuze.

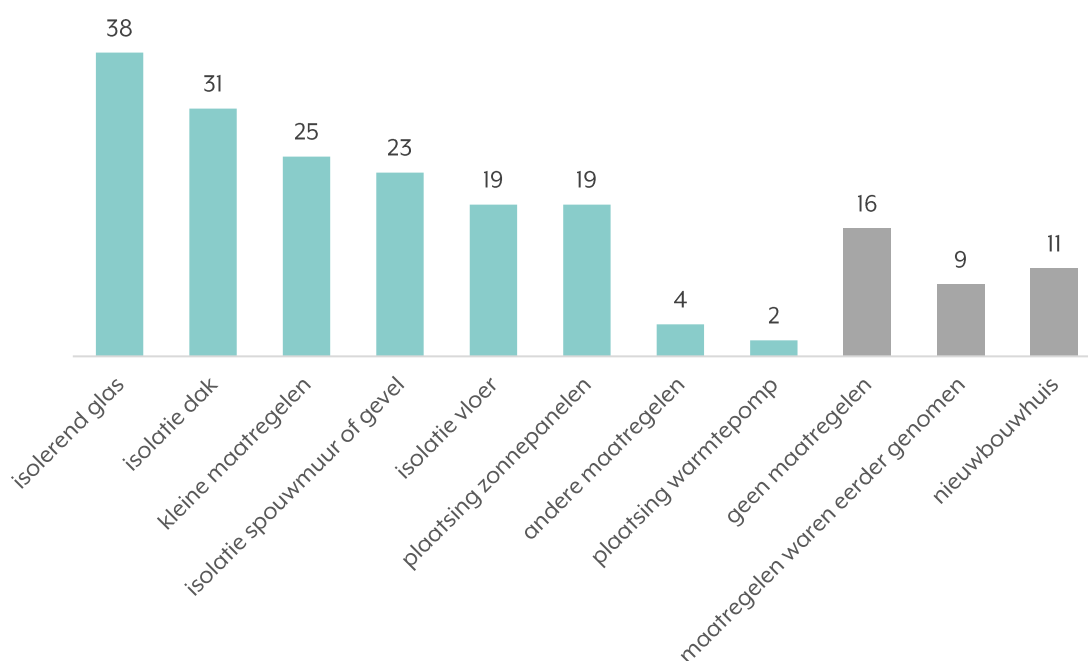
Heeft u duurzame maatregelen genomen? (n=18) (alleen deelnemers in een huurwoning)	n
Nee	6
Nee, want deze maatregelen waren al genomen.	7
Ja, dat heb ik samen met mijn verhuurder gedaan.	4
Ja, dat heb ik zelf gedaan	1

Koopwoningen

Van de deelnemers die een koopwoning hebben, heeft de meerderheid duurzame maatregelen genomen in of rondom hun woning (44 van de 80). Wanneer de woning duurzamer wordt gemaakt, blijft dat meestal niet bij één maatregel. Gemiddeld geven de deelnemers die maatregelen hebben genomen drie verschillende maatregelen aan. Het plaatsen van isolerend of dubbel glas werd het vaakst genoemd als maatregel, gevolgd door isolatie van het dak en/of kleinere maatregelen zoals tochtstrippen.

Heeft u in de afgelopen jaren maatregelen genomen om uw woning energiezuiniger te maken? (n=80) meerkeuze.

Heeft u in de afgelopen jaren maatregelen genomen om uw woning energiezuiniger te maken? (n=80) meerkeuze.	n
isolerend glas	38
isolatie dak	31
kleine maatregelen	25
isolatie spouwmuur of gevel	23
isolatie vloer	19
plaatsing zonnepanelen	19
andere maatregelen	4
plaatsing warmtepomp	2

geen maatregelen	16
maatregelen waren eerder genomen	9
nieuwbouwhuis	11

Op de vraag waarom deelnemers deze maatregelen hebben genomen, volgen verschillende antwoorden. De meest gekozen reden is het besparen van kosten en/of energie, gevolgd door 'beter voor het milieu' en 'het helpt om prettiger te wonen. Deelnemers die (nog) geen maatregelen hebben genomen, deden dat om verschillende redenen niet. Vaak geven zij hiervoor een persoonlijke reden in het toelichtingsveld. Bijvoorbeeld dat dit lastig is in verband met de bouw van het huis of dat de woning in de wintermaanden niet gebruikt wordt en aanpassen weinig zinvol is.

26 deelnemers zijn van plan om in de toekomst de woning te verduurzamen, bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen of isolerend glas. Van de deelnemers die geen plannen hebben (31), geven 8 deelnemers aan dat zij geholpen zouden zijn met een duurzaamheidslening of subsidie. Een even grote groep geeft aan dat niets hen zou helpen, omdat zij sowieso niet van plan zijn duurzame maatregelen te nemen.

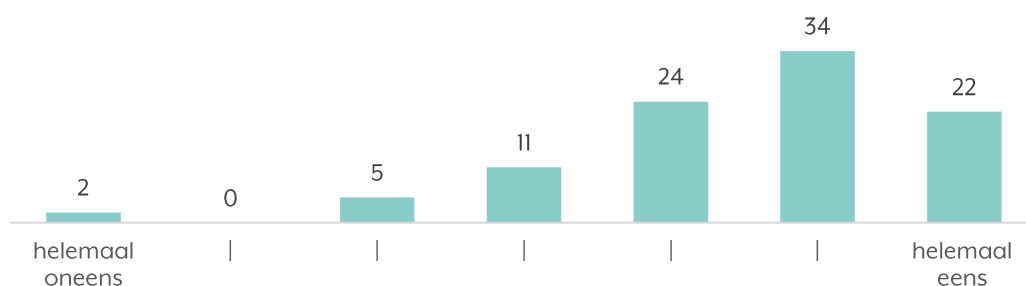
Houding – duurzaamheid & duurzaam verwarmen

In deze paragraaf staan drie elementen centraal. Allereerst wordt gekeken naar de houding van deelnemers uit Vlieland ten opzichte van verduurzaming in het algemeen. Daarna komen financiën en zorgen aan bod. Tot slot wordt inzicht gegeven in de rol die deelnemers voor de gemeente weggelegd zien.

Duurzaamheid en klimaat

Deelnemers uit Vlieland zijn relatief begaan met het klimaat. Van de 98 deelnemers geven er 80 aan het in meer of mindere mate eens te zijn met de stelling 'ik vind het belangrijk om duurzame keuzes te maken in mijn leven'. 66 deelnemers geven daarnaast aan dat zij zich zorgen maken over het klimaat. Ook natuur is belangrijk voor de deelnemers aan het onderzoek. Bij de belangrijkste voorwaarden voor het verduurzamen van het eiland, geven deelnemers aan dat het niet ten koste mag gaan van de natuur en/of het landschap. Ook is het voor deelnemers van belang dat verduurzaming bewezen effect heeft op het milieu. Financieel voordeel voor inwoners, of het zelf opwekken van energie zijn voor de deelnemers minder belangrijke voorwaarden.

Ik vind het belangrijk om duurzame keuzes te maken in mijn dagelijks leven. (n=98) slider vraag

Ik vind het belangrijk om duurzame keuzes te maken in mijn dagelijks leven. (n=222) slider vraag	n
Helemaal oneens	2
	0
	5
Neutraal	11
	24
	34
Helemaal mee eens	22

Wat vindt u de belangrijkste voorwaarden bij het verduurzamen van Vlieland? (n=98) meerkeuze vraag

Wat vindt u de belangrijkste voorwaarden bij het verduurzamen van Vlieland? (n=98) meerkeuze vraag	n
Dat het niet ten koste gaat van de natuur	61
Dat het bewezen effect heeft op het milieu	55
Dat het niet ten koste gaat van het landschap	50
Dat inwoners mogen meebeslissen	44
Dat Vlieland haar eigen energie opwekt	21
Dat het een financieel voordeel heeft voor inwoners van Vlieland	21
Iets anders	7
Weet ik niet	2

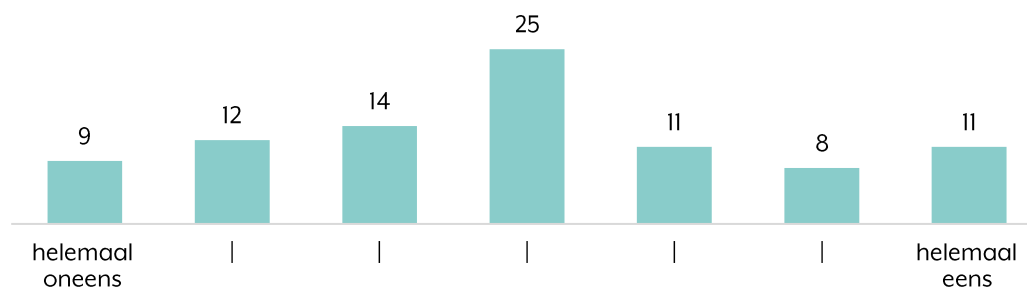
Financiën en zorgen

Ondanks dat deelnemers aangeven dat financieel voordeel voor inwoners niet een van de belangrijkste voorwaarden is voor verduurzaming van het eiland, zien zij voor zichzelf graag wel terugverdienmogelijkheden bij de eigen maatregelen die zij nemen. 49 van de 98 deelnemers geeft aan dat zij het eens zijn met de stelling 'ik vind het belangrijk om geld dat ik uitgeef aan duurzame maatregelen terug te verdienen'. Opvallend is dat een groep van 33 deelnemers neutraal zijn op deze stelling. Maar: deelnemers zijn ook bereid om een financiële bijdrage te leveren aan het verduurzamen van hun omgeving. 48 deelnemers antwoorden in meer of mindere mate positief op deze stelling, 24 deelnemers kiezen een neutrale positie, 23 deelnemers zijn hier negatief over en minder/niet bereid een financiële bijdrage te leveren.

Ik vind het belangrijk om geld dat ik uitgeef aan duurzame maatregelen terug te verdienen. (n=98) slider	n
Helemaal oneens	1
	4
	11
Neutraal	33
	29
	13
Helemaal eens	7

Over de kosten voor het aardgasvrij maken van de eigen woning zijn deelnemers verdeeld. 35 deelnemers geven aan dat zij niet goed weten hoeveel het kost om de eigen woning te verduurzamen. 31 deelnemers geven aan dat zij dit wel goed weten. Hetzelfde beeld zien we bij de vraag of deelnemers zich zorgen maken over wat de plannen rondom aardgasvrij wonen voor hen betekenen. Een bijna even grote groep geeft aan het daarmee eens te zijn, als de groep die aangeeft het daar niet mee eens te zijn.

Ik maak mij zorgen over wat de plannen voor aardgasvrij wonen voor mij betekenen. (n=90) slider

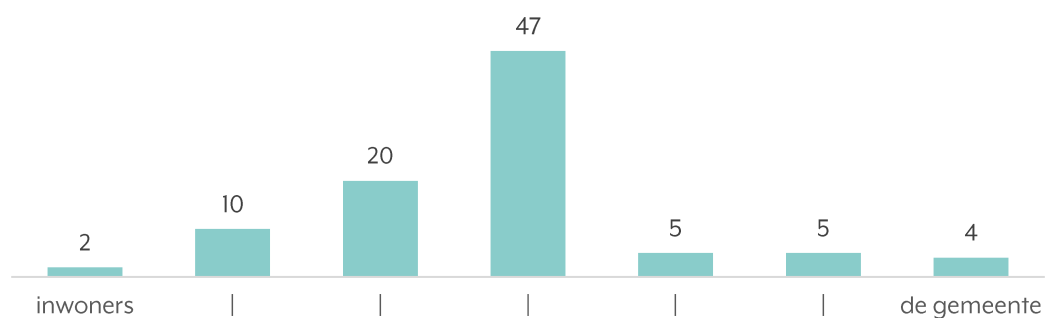
Ik maak mij zorgen over wat de plannen voor aardgasvrij wonen voor mij betekenen. (n=90) slider	n
Helemaal oneens	9
	12
	14
Neutraal	25
	11
	8
Helemaal mee eens	11

Snelheid en verantwoordelijkheid

Deelnemers zijn verdeeld over de snelheid waarmee Vlieland aan de slag moet met verduurzaming. Een meerderheid van de deelnemers geeft aan dat Vlieland in meer of mindere mate voorop zou mogen lopen (45), terwijl 34 deelnemers aangeven dat Vlieland in een gelijk tempo met andere gemeenten zou moeten lopen. Dat duurzaamheid voor de deelnemers van belang is, blijkt wel uit de uitkomst dat maar een kleine groep van 13 deelnemers aangeeft dat Vlieland eerder zou moeten volgen en dus een langzamer tempo zou mogen aanhouden.

De deelnemers zien het verduurzamen van woningen voornamelijk als een gedeelde verantwoordelijkheid tussen gemeente en inwoners. De meeste deelnemers kozen de middenpositie op deze stelling, met een grotere groep die meer verantwoordelijkheid legt bij de inwoners dan bij de gemeente.

De verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van woningen ligt bij: (n=93) slider

De verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van woningen ligt bij: (n=93) slider	n
inwoners	2
	10
	20
	47
	5
	5
de gemeente	4

Duurzame projecten op Vlieland

Op Vlieland zijn al een aantal projecten rondom het aardgasvrij maken van woningen, zoals Duijnwijck gasvrij en Boswijk duurzaam. Beide projecten zijn bij de meerderheid van de deelnemers bekend: 71 deelnemers geven aan het project Duijnwijck gasvrij te kennen; 59 deelnemers kennen het project Boswijk duurzaam. Daarnaast is ook de eigen energiemaatschappij Energie Coöperatie Vleiland (ECV) voor de meeste deelnemers geen onbekende: 87 van de 98 deelnemers kent ECV. Een groot gedeelte van hen is aangesloten bij de ECV (37), een kleine groep van 6 deelnemers geeft aan te overwegen om over te stappen.

Betrokkenheid bij vervolg

Deelnemers uit Vlieland blijven graag betrokken bij het thema duurzaamheid. Zo geven 70 deelnemers aan op de hoogte gehouden te willen worden en 26 deelnemers geven aan mee te willen praten. Slechts 5 deelnemers geven aan helemaal niet betrokken te willen blijven.

De manier waarop deelnemers op de hoogte gehouden willen worden verschilt. De populairste manieren zijn de wekelijkse nieuwsbrief van de gemeente (42), de website van de gemeente (24) en/of een bijeenkomst in de buurt (20). Minder populair zijn een brief via de post (9) en/of een persoonlijk adviesgesprek (6). Meepraten doen deelnemers het liefst via een fysieke bijeenkomst (21), een digitale bijeenkomst (14) en/of een (online) enquête. Tot slot is gevraagd of men uitgenodigd wil worden voor het Eilandcafé dat binnenkort georganiseerd wordt. 39 deelnemers hebben aangegeven daarvoor graag een uitnodiging te ontvangen.

Op welke manier wilt u op de hoogte gehouden worden? (n=70) *meerkeuze*

Op welke manier wilt u op de hoogte gehouden worden? (n=70) meerkeuze	n
Via de wekelijkse nieuwsbrief van de gemeente	42
Via de website van de gemeente	24
Via een bijeenkomst in mijn buurt	20
Via een digitale bijeenkomst, bijvoorbeeld een webinar	18
Via sociale media (Twitter, Instagram, Facebook)	16
Via een bericht in het huis-aan-huisblad	12
Via een brief via de post	9
Door een persoonlijk adviesgesprek	6
Op een andere manier	6
Weet ik niet	1

Onderzoeksverantwoording

HOOFDSTUK 4

Respons en representativiteit

Dit onderzoek is uitgevoerd in mei 2021. Van 11 mei tot en met 26 mei konden inwoners van Vlieland en vakantiewoningbezitters de vragenlijst invullen. Uiteindelijk hebben 98 mensen deze vragenlijst ingevuld. Er is een controle uitgevoerd op dubbele deelnemers. Het absolute aantal deelnemers is vanuit methodologisch perspectief relatief klein. De uitkomsten kunnen daarom niet zonder meer worden geprojecteerd op alle inwoners van Vlieland.

Om de resultaten in perspectief te kunnen plaatsen, volgen hier enkele kenmerken van de deelnemers. We kijken naar geslacht, leeftijd, hoogst afgeronde opleiding, bouwjaar van de woning en hoe lang deelnemers al in deze woning wonen.

Geslacht	n
Man	48
Vrouw	44
Anders	2
Zeg ik liever niet	4

Leeftijd	n
20-25 jaar	2
26 -45 jaar	15
45-65 jaar	39
66 -80 jaar	20
Ouder dan 80 jaar	3
Onbekend	19

Hoogst voltooide opleiding	%
Vmbo / mavo	3
Havo/vwo	4
Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)	16
Hoger beroepsonderwijs (hbo)	42
Wetenschappelijk onderwijs (universiteit)	28
Overig	1
Zeg ik liever niet	4

Bouwjaar woning	n
1920 of eerder	5
Van 1921 tot en met 1974	28
Van 1975 tot en met 1981	15
Van 1982 tot en met 1991	7
Van 1992 tot en met 2005	16
Van 2006 tot en met 2013	6
2014 of later	17
Weet ik niet	4

Hoe lang woont u in uw huidige woning?	n
Minder dan 1 jaar	3
1 tot 3 jaar	21
3 tot 5 jaar	9
5 tot 10 jaar	12
Meer dan 10 jaar	52
Dat zeg ik liever niet	1

Onderzoeksmethode

Inwoners van Vlieland zijn op diverse manieren uitgenodigd om mee te doen aan het onderzoek. Via de link www.vlielandduurzamer.nl was de vragenlijst te bereiken en in te vullen voor alle inwoners. De open link is op verschillende manieren onder de aandacht gebracht. Zo is er een ansichtkaart bezorgd bij alle huishoudens op de gemeente Vlieland. Voor minder digitaal vaardige inwoners lag een papieren enquête klaar bij de publieksbalie op het gemeentehuis. Tot slot zijn ook gemeentelijke (sociale media-)kanalen ingezet voor de promotie van het onderzoek.